

Mihez ragaszkodsz?

Lekció: Gal 4, 1-7/Textus: Mt 12, 9-21

2025. július 20. Gazdagrét

Kedves Testvérek!

Amikor ifis voltam, egy idős néni történetével kívántak minket az ifivezetőink tanítani a gyülekezetben kialakított, nem feltétlenül jó szokásokkal kapcsolatban. Volt egy néni, aki mindig a második sor harmadik székén ült. Amikor egyszer egy hit iránt érdeklődő bejött az imaházba és beült tudatlanul a második sor harmadik székére, akkor, amikor a néni megérkezett, azonnal odasietett a vendéghez, hogy felvilágosítsa, rossz helyen ül, ez az ő helye. Az érdeklődő kiment, nem jött többet istentiszteletre. Mi pedig a történetből megtanultuk, hogy Isten házába szabadon, nyitottan megyünk, mert ott mindenkinek szabad helye van. Mai igénkben nem egy ilyen aprónak mondható rossz szokásra mutat rá Jézus, hanem egy olyan céltévesztett és másokra is rossz hatással lévő szabályrendszerre, melyhez foggal-körömmel ragaszkodtak a zsidók. Járjuk körbe, hogy pontosan mihez is ragaszkodnak a Jézus korabeli ortodox zsidók, Jézus hogyan akarja megszabadítani őket és mire hív ez minket?

Először tehát, mihez ragaszkodtak igénk alapján a zsinagógában összegyűlt farizeusok és írástudók? Egy kicsit nagyobb perspektívában nézve ezt a részt, ebben a 12. fejezetben látjuk azokat az első határozott lépéseket, amelyek vége nem lehet más, mint a keresztség. Csak ebben a részben három szakaszt láthatunk a Jézus iránti rosszindulatú ellenségeskedésük fokozódásában. A rész elején olvasunk a szombat napon való kalásztépésről, ahol egyre növekvő gyanakvással tekintettek arra a tanítóra, aki kész volt megengedni követőinek, hogy figyelmen kívül hagyják a szombati törvény aprólékos szabályait. A rész végén pedig már Jézust azzal vádolják, hogy az ördög hatalma alatt gyógyított. E két történet közé ékelődik be, a fokozódó ellenállás felé vezető út egyik állomásaként, a sorvadttal kezű ember meggyógyítása. Nem véletlen, hogy az írástudók és a farizeusok a zsinagógában voltak azon a szombat napon, nemcsak vallásos kötelességüknek tettek eleget. Lukács azt mondja, hogy azért voltak ott, hogy figyeljék Jézust. E rész elejétől úgy látjuk a zsidó vezetőket, mintha magándetekтивekként követnék Jézust, bizonyítékokat keresve, hogy vádat emelhessenek ellene. Végül majd a Jézus ellen összegyűjtött anyag jelentős részét teszi ki a szombat napi törvények semmibe vételének vádját, de a fő vád mégis csak az lesz, hogy Isten Fiaának vallotta magát.

Nem fogjuk megérteni a zsidó eljárások hozzáállását, ha csak nem nézünk rá arra a torzulásra, amin átment a szombatnapi pihenés értelmezése. A zsidók számára nemcsak ceremoniális szabályozás volt a törvény, hanem Isten teremtésének tanúsága, Izrael Istennel való különleges szövetségi kapcsolatának jele, Isten ajándéka, hogy Izraelt szentebbé tegye, és az eljövendő világ örömeinek ígérete. Így elméletileg áldás volt, nem pedig teher. A tízparancsolatban Isten egy egyszerű szabályt adott a szombat megszentelésére: meg kell pihenni a hétköznapi élet munkavégzéséből, ahogyan Ő is megpihent hetedik napon a teremtői munkájából. De az írásmagyarázók a későbbiekben nem elégedtek meg ennyivel, hanem a tiltott munkák listáján meghatároztak 39-féle tiltott munkát, valamint még azok számos alcsoportját is, amelyek ugyancsak tilosaknak minősültek. Hogy milyen részletes szabályozásra kell gondolni, ahhoz pillantsunk bele a zsidók egyik apokrif iratába, a Jubileumok könyvébe ide vonatkozó leírására. „Aki a feleségével hál, vagy bármit is tervez szombaton, vagy

elindulni tervez valamire, hogy vásároljon vagy eladjon, vagy vizet merít, vagy terhet emel, ítélet alá esik. Bárki, aki szombaton bármilyen munkát végez -akár a házában, akár máshol-, vagy útra kel, vagy szánt, bárki, aki tüzet gyújt, bármilyen állaton lovagol, vagy hajón utazik a tengeren, bárki, aki bármit megüt vagy megöl, bárki, aki állatot, madarat vagy halat fog, bárki, aki böjtöl, vagy aki háborút indít szombaton, az az ember, aki ezeket a dolgokat teszi, meghal”.

Hogyan történhetett, hogy az eredetileg Isten és egymás jelenlétében való pihenésre hívó parancsolat, olyan kötelező érvényű törvénygyűjteménnyé lett, ami nem közelebb vitt Istenhez, hanem inkább eltávolított? Úgy, hogy az általuk hozott plusz szabályzások, valamint azok betartása hordozta a szentséget és azok lettek imádás tárgyává az egy élő Isten helyett. Még ha jó szándékkal indult is el a annak részletezése, hogy mi számít munkának és mi nem, de amikor azok megtartását egy szintre emelték Isten parancsolatával és azok megszegését Isten törvényének megszegésének tekintették, akkor Isten törvénye került árnyékba és az mindenekfelett tolták világosságra saját szabályaikat. Isten törvényét az emberi tökéletességre jutás törvényévé, öncélú és önmegváltó vallásossággá torzították.

Alapvetően ajándék az ember számára minden Istentől jövő törvény és szabályozás, de amikor kivész azok mögül az eredeti szándék és csak a szabály, törvény babonás betartása és betartatása marad, akkor céltévesztett és öncélúvá lesz, amire ráállva ugyan mások és maga szemében az ember magasabb lesz – sőt talán, ha nagyon igyekszik és nagyon jól sikerül, akkor egyenlőnek érzi magát Istennel. A Biblia egyik szava a bűnre a céltévesztés. Akárhányszor az ember szem előtt téveszti Isten akaratát és saját vágyait, kívánságait követi, célt téveszt. Ezt magas fokon tudjuk űzni az Édenkert óta. A szabályok és törvények, amikor istenpótlékká válnak vagy saját jóságunk fokmérőjévé, az Isten előtt való elfogadottságunk feltételévé, akkor célt tévesztünk, vagyis vétkezünk.

Gondolhatjuk azt, hogy mi már nem esünk ebbe a hibába, hiszen eljött Jézus, világosságban élünk, mi nem törvény-imádók vagyunk, hanem Krisztus-imádók. De tényleg így van? Nem tévesztünk célt, amikor saját vagy családunk törvényeit isteni rangra emeljük, mert mi így szoktuk? Nem számít, hogy mit érez a másik ember, miben van, mivel már évtizedek óta az a családi szokás, hogy szenteste együtt van az egész család, ezért ha depressziós, ha sértődött a másik, akkor is ott kell lenni. Nem tévesztünk célt, amikor nem Isten szeretetéből merítjük identitásunkat, hanem ahogyan mindenki más körülöttünk, a másokkal való összehasonlításból? Nem tévesztünk célt, amikor a munka oltárán feláldozzuk a családdal töltött közös időnket, mert mindenki a maga „várát építi a munkahelyen a túlórával”? Nem tévesztünk célt, amikor konfliktusainkban saját igazságunkhoz, saját megrögzöttségeinkhez ragaszkodunk, mert „Apám és Nagypapám is kuporgatott, nekünk is mindenképpen spórolni kell”? Tényleg Isten szerint gondolkodunk, amikor a családi szerepekre nézünk és az édesanyákat házvezetőnővé, az édesapákat csak pénzkeresőkké degradáljuk? Valóban Krisztus-imádók vagyunk és nem saját kényelmünk törvényeihez ragaszkodók, amikor azt mondjuk egy konfliktusban a másiknak: „én ilyen vagyok és kész!”? Persze el kell fogadnunk a másikat, de nem lehet, hogy a szembenézés helyett a „fogadj el” kijelentés mögé menekülünk? Lehet, hogy nem a szombatnapot szabályozzuk túl és emeljük Isten felé, hanem saját igazságunkat, saját szokásainkat, saját gondolkodásmódunkat - amit sokszor törött családunk, törött mintáiból vagy a bűnös világ önközpontú szokásaiból hozunk-, de dolgunk van ezzel. Ha őszinték vagyunk, akkor minket is érint az eredetileg talán jó szokások túlzott mértékben való gyakorlása. Jézus ma minket is megkeres, hogy megkérdezze tőlünk: mihez ragaszkodunk foggal-körömmel? Nem választ-e el Jézus igaz ismeretétől a számunkra biztonságot jelentő szokásunk, a munkával, családdal, házassággal, szexualitással,

gyermekneveléssel, értékrenddel kapcsolatban kialakított belső vagy külső szabályrendszerünk, melyekből Ő már régen kiszorult vagy talán bele sem lépett? Nem veszítjük-e el saját eltorzult szabályaink szűklátókörűségében Istent és a másik embert, valamint a szeretet törvényét? Jézus ma számunkra is Isten királyságának meghirdetésével ajtót akar nyitni a változásra, mint ahogyan ezt akkor és ott tette a zsinagógában, az Őt figyelők számára.

Hogyan akarja az Úr Jézus kiszabadítani a zsinagógában lévő farizeusokat és írástudókat az öncélú vallásosságból? Úgy, hogy párbeszédbe lép velük saját szombatnapi gyakorlatukkal kapcsán és a gyógyítás csodájával megnyitja a lehetőséget számukra is a változásra. Tehát először Jézus párbeszédbe lépve az Őt megkérdőjelezőkkel, melyben tulajdonképpen gyakorlatuk következetlenségére mutat rá. Szigorúan tiltották ugyanis szombat napon mások gyógyítását, miközben saját vagyonukat illetően el tudtak tekinteni a szigorú szabályozástól. Ugyanis, ha egy állat gödörbe esett, akkor lépéseket lehetett tenni kimentésére még szombaton is. Bár ebben nem voltak egységesek, némelyek azt mondták, a gödörbe esett állatot csak etetni szabad a szombat elteltéig, kihúzni nem. A Talmudban végül arra a konszenzusra jutottak, hogy az állatok szenvedésének elkerülése felülírja a szabályozásokat. Itt pedig azt látjuk, hogy egy ember esetében mégsem mondtak le a szigorú szabályokról. Ahogyan azt a példázatban Jézus is világossá teszi, nem haboztak volna megmenteni egy szombaton árokba esett juhot, de megálltak és vitatkoztak arról, hogy egy ember elég beteg vagy csonka volt-e ahhoz, hogy indokolt legyen a segítségére sietni szombaton.

Jézusnak ezzel a teljesen rendíthetetlen gondolkodásmóddal kellett szembenéznie. Ebben az esetben nem volt szó arról, hogy a béna ember élete veszélyben lenne, másnap sem lesz rosszabb állapotban. Jézus ismerte a Törvényt, tudta, mit kell tennie. Tudta, hogy a farizeusok várnak és figyelnek. Jézus feltehetően megvárhatta volna a szombat végét, mégis meggyógyította a férfit, mert Isten értékrendjében egy ember többet ér, mint egy juh! Isten Fiaaként nem habozik messiási hatalmát felhasználni szombat napon arra, hogy egy élettelen kezét ugyanolyan egészségessé tegyen, mint a másikat. Ha a bajba jutott állaton megkönyörül a gazdája, mennyivel inkább kell irgalmasságot tanúsítani a szenvedő emberrel szemben! Jézus rámutat, hogy ha helyes dolog jól tenni szombaton, akkor a jó megtagadása nem Isten szerint való. Ő nem hatályon kívül kívánja helyezni a szombat törvényét, hanem új tartalommal kívánja megtölteni, ahol kikerülhet az ember a törvény-imádás, a szertartásokhoz való ragaszkodás szolgátságából az Isten -és emberszeretet tágasterű szabadságára!

Isten nem ismer el semmilyen öncélú, az emberi tökéletességen alapuló kegyességet, csak azt, mely egyedül Isten szeretetéből forrásozik és síkraszáll az ebből a szeretetből következő helyes törvény-tiszteletért, az ember szeretetéért. A törvény egyedül csak akkor kerülhet az életünkben az őt megillető helyre, ha helyén van az életünkben az Isten szeretete és tisztelete. Az Istenhez való ragaszkodásuk kell, hogy meghatározza a törvényhez való ragaszkodásukat. Jézus pedig ehhez az új ragaszkodáshoz nyitott utat a sorvadt kezű meggyógyításával: mintha belekiáltotta a zsinagógában ülők szívébe: „lássatok többet a törvénynél, nagyobb van itt a szombatnál!” Jézus meggyógyítja a sorvadt kezű embert és ezzel megnyitja a lehetőséget a többiek számára is a változásra: elviszi őket a törvénybezárt életük legmélyéig azzal, ahogyan rámutat annak gyenge pontjára, szembesítve őket a maguk köré gyártott szabályrendszerük csődjével! Mindezt azért, hogy onnan fel- és kihozza őket szabad életre! Ahogy Kálvin fogalmazott: „És Krisztus nélkül valóban nyomorúságos a törvény szolgasága s ez alól egyedül ő menti fel azokat, kiket a fiúvág fogadtatás szabad lelkével ajándékoz meg”.

Ahogy a lekciónban olvastuk, mindaddig, míg Jézus el nem jött, addig az ember bűn alá rekesztve, a bűnnek való teljes kiszolgáltatottságban él, vagyis, ahogy Pál fogalmaz, kiskorúságban tölti az életét. Jézus érkezésével azonban nemcsak szabadságot, hanem új jogokat, új státuszt kaphat Isten országában, mint fiak és örökösök. Óriási kiváltság az új státusz, ami Krisztus által a keresztyének: mennyei Apácskának hívhatják a Mindenható, teremtő Istent! Akinek még nevét sem merték kimondani a zsidók, Ahhoz most úgy jöhetnek a Jézusban hívők, mint egy felszabadult gyermek, akinek mindegy milyen piszkos a ruhája, odahuppanhat az Apja ölébe, mert ott szeretetet, elfogadást, igazi biztonságot tapasztal! Pál nem a törvényt akarja negatívan feltüntetni, hanem világossá kívánja tenni, hogy Krisztus megváltó tette mellé nem kerülhet oda a törvény az önmegváltás eszközeként, általa lehetetlen Istennek megfelelni és fiává fogadtatni. Egyedül Krisztus áldozatára tudott igen-t mondani az Atya, ezért egyedül Ő tud minket megszabadítani, nemcsak a törvény uralma, hanem bűneink, céltévesztettségeink, szabályainkba és szokásainkba megjelenő bálványimádásunkból, öncélú életünkéből és vallásosságunkból.

A sorvadts kezű meggyógyítása után Jézus kitér ellenfeleinek támadása elől, mert nem jött el még az ő órája; de gyógyításait folytatja, és arra is gondosan ügyel, hogy magatartása, még most se váljék kihívóvá népe körében. Mindezt nem önféltésből teszi, hanem Isten előre kijelentett akaratából. Ő akkor jött el a földre, amikor azt az Atya jónak látta és úgy jött el, ahogy azt az Atya jónak látta. Lehet, hogy Jézust törvénszegőnek bélyegzik meg, de Ő csak egy nagyobb törvényre, a szeretet törvényére akarja kinyitni a szívüket, mint Isten küldötte, aki szenvedések árán hajol közel a saját szabályai és bűnei által gúzsba kötött emberhez.

Igeszakaszunkban idézett ézsaiási szöveg eltér az eredetitől, tulajdonképpen parafrázis, ahol a szavakat kicsit átalakította Máté, hogy azok egyértelműen rámutassanak arra, hogy Isten szenvedő szolgája nem más, mint a törvénszegőnek bélyegzett Jézus Krisztus, aki szenvedésével életet adott a világnak. Máté azért idéz az Ézsaiás 42-ből, hogy Jézus visszavonulásában, amellyel kitért a harc elől, rámutasson arra, hogy ez nem véletlenül történik, hanem azért, hogy beteljesedjen a prófécia, Jahve szolgája "nem szít viszályt, és nem lármoz, senki sem hallja hangját az utcákon". Küldetésének középpontjában éppen a gyengék, a kiszolgáltatottak vannak, akiket nem hagy megtört állapotukban, inkább győzelemre vezeti őket, mert Őbenne igazságszolgáltatásra lelnek. Az ószövetségi igazságszolgáltatás azonban több, mint pusztán jogi aktus, sokkal inkább annak a helyreállítását jelenti, ami nem úgy van, ahogy lennie kellene, „Isten akaratának teljes megvalósítását”. Jézus nem azért jött, hogy megvetéssel bánjon a gyengékkel, hanem megértéssel; nem azért jött, hogy eloltsa a gyenge lángot, hanem hogy visszatáplálja egy tisztább és erősebb fényhez.

Ő tudja, hogy nemcsak akkor az zsidó előljárókra, hanem ránk is igaz, hogy szabályainkhoz, szokásainkhoz való túlzott ragaszkodásunk szívünk elveszettségéből, bizonytalanságából ered, sokszor megtört életünk talaján nőnek ezek fel, melyekkel nemcsak a szeretetre és elfogadottságra vágyunk, hanem bunkerként védjük magunkat a lelepleződéstől, a változástól, másik embertől vagy pont magától Istentől.

Mire hív mindez minket? Arra, hogy Jézus velünk is párbeszédbe maradjon szívünk állapotáról és rálássunk, hogy amikor a zsidók saját törvényeikbe szűkültek be, tulajdonképpen saját magukba, gondolkodásmódjukba, igazságukba szűkültek be – ez pedig minket is érint, ez a mi életünk valósága is. Ezért amikor Jézus minket is meglátogat és lehetőséget ad életünkben véghez vitt cselekedeteivel vagy csodáival a változásra, akkor lássuk meg, hogy céllal teszi azt. Ő bennünk is szét akarja törni

öncélú életünk és vallásosságunk szabályrendszerekből épített falait. Ő bennünket is a megváltottság, a fiúság igazi szabadságára akar kihívni.

Ezzel, ahogy választás elé álltak az írástudók, farizeusok is, úgy választás elé állunk mi is. Sajnos ott legtöbben benn maradtak saját szabályaikat imádó vakságukban, ahelyett, hogy leborultak volna a Gyógyító előtt, aki a szemük láttára tett csodát! Nem mindegy, hogy mihez ragaszkodunk, mert amihez ragaszkodunk, az meg fog határozni minket. Jézus nagyobbbat kínált nekik saját törvényeiknél, önmagát kínálja fel! Rajtuk múlt, hogy lecseréljük-e a régihez való ragaszkodásukat a Hozzá való ragaszkodásra! Rajtunk múlik, hogy lecseréljük-e a régit a Krisztus által kínált újra! Számunkra is az hozhat változást, hogy ahogy kinyújtotta a beteg ember a sorvadt kezét Jézus felszólítására, mi is úgy nyújtjuk oda Neki büntől és saját szánkízére gyártott törvény-és szokásimádástól sorvadt szívünket, hogy Ő elhozza oda Isten országának igazságát és helyreállítását!

Öncélú lett az életünk és vallásosságunk, akkor nyújtsuk oda azt Jézusnak, aki egyedül képes szívünk magunkba zárt állapotából gyógyulást hozni! Krisztusban megjelent az Isten igaz szentsége és szeretete. Ez az, ami kivisz az öncélú életből és vallásosságtól, kivisz magunkból, magunktól eltávolítva a keresztre irányítja szívünk tekintetét! Megakarsz magadról feledkezni, akkor emeld a tekinteted magadból kifelé, felfelé Jézusra! Gyönyörködj abban, Aki téged, mint semmirekellő törött nádat - ami már nem tudja betölteni a célját, hiszen törött nádat nem használtak fel semmire- nem dob el, és aki téged, mint füstölgő mécsest, ami már képtelen a világításra, nem olt el, hanem irgalommal szívéhez emel! Ő életet adott, örök életet és nap, mint nap önmagában való szabad életre akar elvezetni, hogy ne a saját igazságod, vagy éppen az Ő helyére emelt bálvánnyá lett törvénykezésed, saját szabályaidhoz és szokásaidhoz való ragaszkodásod határozzon meg, hanem maga az Irgalmasság Atyja, aki megszabadított, hogy gyermekként, gazdag és Őbenne gyönyörködő örökösként éld az életed! Legyen így! Ámen!

(Győriné Vincze Krisztina)